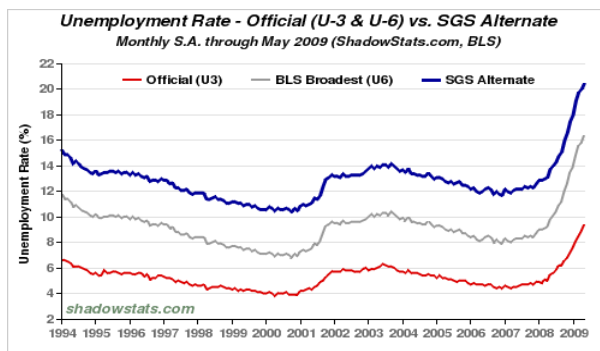

Ontluikend groen?

Voor degenen die denken dat toeval niet bestaat en dat moedwil en misverstand verbazend dicht bij elkaar liggen, was er afgelopen weken voldoende reden een paranooide wereldbeeld bevestigd te zien door nieuwsfeiten. Een, uiteraard niet willekeurige, greep uit de meest opvallende gebeurtenissen levert op:

- De verzwaring van de rol van de FED in het Amerikaanse financiële stelsel. Niet een zinvolle uitbreiding of verbetering van de controlemechanismen viel op, maar vooral de omstandigheid dat meer nog dan voorheen bevoegdheden werden gegeven aan een instituut dat de ontsparing van het financiële stelsel gewoon heeft laten gebeuren. De concentratie van macht is ongekend sinds de tijd van de Bolsjewieken. Het feit dat die enorme macht werd uitgedeeld aan een ongecontroleerd clubje van private banken stemt tot nadenken.
- "Goldman to make record bonus payout" kopte Phillip Inman in The Observer van 21-06-2009. Goldman Sachs dat goed heeft verdiend aan het wegvallen van concurrenten gaf aan voornemens te zijn de helft van de (record)winst van het eerste kwartaal te besteden aan bonussen. Als dat geen golden shoots zijn!
- De Amerikaanse werkloosheid is de 20% grens inmiddels gepasseerd. (SGS) i.p.v. de "officiële" 9% (BLS). De door de pers nauwelijks tegengesproken afnemende groei (350.000 i.p.v. de geschatte 550.000) staat in schril contrast met de gemakkelijk af te leiden werkelijke groei met ca 790.000 nieuwe werklozen in mei 2009. Ook de meest recente cijfers duiden niet op een verbetering van de arbeidsmarkt.

Een korte samenvattende inventarisatie van wat er verder aan onstuitbaar ontluikend groen is waar te nemen, levert bij alle positieve en opbeurende berichtgeving de volgende perspectieven op.

Financiële sector.

De situatie op de financiële markten is er onverkort één van geprolongeerde insolventie; er is weinig veranderd sinds waardeloos wordende subprime hypotheeklen een lawine van financieel en economisch onheil op gang brachten. Zodra het door de belastingbetalers opgehoeste reddingsgeld is verbrand kunnen de oude niet opgeloste problemen zich weer gaan voordoen. Voor grote gevolgen is nog steeds slechts een kleine oorzaak nodig. De kans dat er een volgende golf van omvallende banken komt is daarom zeker niet klein. Triggers kunnen gevonden worden op de vastgoed markten, bij credit cards en tussen de nog steeds boven de markt hangende derivaten. In tegenstelling tot de situatie voorheen zullen overheden niet nogmaals in staat zijn behoeftige financials op grote schaal te redden, het geld daarvoor ontbreekt evenals de maatschappelijke consensus. Hoewel opsplitsing van banken met de mond wordt beleden zal een verdere concentratie van bancaire macht (*to big to fail* is een bruikbaar drukmiddel) het gevolg zijn van nieuwe deconfitures. De wijze waarop in het recente verleden Goldman Sachs en JPMorgan door de huidige crisis zijn geloodst door belanghebbenden in de machtscentra van de VS is een omineuze indicatie van de werking van het mechanisme. De eerste "bank holiday" (massale tijdelijke sluiting om orde op zaken te stellen) wordt met spanning afgewacht.

Werkloosheid

De werkloosheidscijfers in de VS laten de kwalitatieve- en de part-time werkloosheid volledig buiten beschouwing. De daaruit voortkomende verarming zal door een verder inzakkende vraag zeker gevolgen hebben voor de toekomstige werkgelegenheid. Dat geldt ook voor de omstandigheid dat een groot deel van de thans nog geregistreerde werklozen binnenkort naast alle, in de Angelsaksische wereld toch al niet royaal bemeten, sociale vangnetten gaat vallen. De vraaguitval die daarvan het gevolg zal zijn zal een vloed van nieuwe werklozen veroorzaken. Dit verschijnsel zal zich ook in andere landen met een weinig zekerheid biedend sociaal stelsel gaan manifesteren. Niet voor niets noemt men sociale uitkeringen wel ingebouwde stabilisatoren.

Landen als Nederland, Duitsland en Frankrijk zullen daarom waarschijnlijk wat minder te lijden hebben van de (directe) gevolgen van vraaguitval terwijl het verenigd Koninkrijk, Ierland en Spanje bevattelijker zullen blijken te zijn. De te verwachten uitwerking van de massale werkloosheid in de VS, het (sociaal) meest kwetsbare land, zal herinneringen oproepen aan de migratiestromen tijdens de vorige grote depressie. Velen zullen daar te vergeefs op zoek gaan naar werk in een nieuw beloofd land. Door de allang in gang gezette uittocht van industrie en omdat de VS van crediteur tot debiteur is afgezak zal de herverdeling van welvaart daar dit keer echt dóórkomen.

De exporterende landen in Azië zullen, hoewel ze in beginsel een gezonder economie hebben, de gevolgen van de Amerikaanse "aanpassing" niet kunnen ontwijken. Hetzelfde zal gelden voor de landen van de Eurozone. De naar een nieuw evenwicht zoekende wereldhandel zal ook buiten de VS en het VK slachtoffers maken. Kortom, onbeheersbare werkloosheid zal een mondiaal probleem worden.

Valuta's.

Overheden zijn in beginsel in staat tekorten monetair te financieren. Dat gebeurt op dit moment, zeker in de Angelsaksisch georganiseerde economieën, op grote schaal. In feite is een aantal overheden systematisch bezig schulden te "ontwaarden". Op het (niet te vermijden) moment dat het vertrouwen in de valuta's van die landen omslaat in wantrouwen, zullen de schulden zeer snel hun waarde verliezen. Het onvermogen van banken en particulieren in de VS om kredieten te geven c.q. op te nemen zorgt voorlopig nog voor uitstel van die omslag. Daarom is het niet onmogelijk dat, bij inzakkende prijzen van grondstoffen, de dollar nog een tijdelijke opleving te zien zal geven. Ironisch genoeg zal dat degenen die daarin een positief signaal bespeuren het meeste geld gaan kosten.

Voor de dollar en het pond sterling zal een wegvallen van het vertrouwen van vooral buitenlandse geldschietters het definitieve einde van een tijdperk inluiden. De rol van de dollar als reservevaluta zal ongelofwaardig worden. De waarde van beide valuta's zal sterk afnemen; bijgevolg stort de koopkracht in de VS en het VK ineen. De binnenlandse inflatie zal door de verzwakte eigen valuta toenemen. Deze inflatie zal niet worden veroorzaakt door aantrekkende vraag doch door hogere prijzen van grondstoffen en ingevoerde eindproducten. Stagnatie zal het gevolg zijn. In de VS en het VK zal deze ontwikkeling de effecten van de toenemende werkloosheid en de faillissementen in de private sector versterken. Hyperinflatie is als een laatste stadium mogelijk.

Voor de BRIC-landen en het Eurogebied zullen de gevolgen, hoewel zeer merkbaar, waarschijnlijk minder heftig zijn. Niettemin loopt de werkloosheid door veranderende handelsstromen op tot pijnlijke niveaus. Export georiënteerde landen zullen dat het meest voelen. De valutaproblemen zullen waarschijnlijk milder zijn. In feite is een waardevermeerdering van de eigen valuta's t.o.v. de dollar en het pond op termijn waarschijnlijk. De pijn van een om zich heen grijpende stagflatie zal daarom waarschijnlijk minder zijn. Hyperinflatie kan, met een voortgezet prudent beleid van de centrale banken, worden vermeden. De positie van Japanse Yen zal sterk afhankelijk zijn van de mate waarin men in Japan er voor kiest de dollar te blijven steunen. Een aantal landen uit het voormalige Oostblok heeft veel schulden gemaakt. Men zal het daar moeilijk krijgen de eigen valuta overeind te houden.

Nationalisaties

De ingrepen van overheden in de financiële sector en in toenemende mate in de productiesector hebben geleid tot veranderde eigendomsverhoudingen. Centralisatie van de financiële macht vindt in de VS plaats door de macht van de private instelling, die de FED nog steeds is, op gevaarlijke wijze uit te breiden. Het "gewone" bankwezen is in enkele landen gedeeltelijk gesocialiseerd, d.w.z. eigendom van het belastingbetalende volk geworden. Hetzelfde geldt voor productiebedrijven (autofabrikanten), verzekeraars, hypotheekverstrekkers etc. De rol van de overheden en daaraan gerelateerde instellingen lijkt overal belangrijker te worden.

Een volgende stap waarvan de Amerikaanse overheid wordt verdacht is: opkopen (bv via het Plunge Protection Team waarop de FED een stevige greep heeft) van aandelen van strategisch belangrijk (voor de monetaire stabiliteit) geachte bedrijven. De geldpers is geduldig en vele burgers laten zich gemakkelijk gerust stellen met de suggestie dat het goed gaat met de handel op de beurzen. Het eindresultaat voorspellen is helaas niet moeilijker dan "profeteren" wat er gebeuren zal met een te ver opgeblazen ballon. Slechts het tijdstip van barsten leent zich voor speculatie.

Per saldo geen verheffend toekomstbeeld. Het gerucht verspreiden dat er sprake zou zijn van "green shoots" zou, als de overheden er niet achter zouden zitten, te kwalificeren zijn als een vorm van misleiding.

"Er is geen individu die niet gehouden zou worden voor misdadig, indien hij zich veroorloofde wat de staat zich veroorlooft". (Mullatuli)